

Smernica na riešenie problematiky a podnetov z oblasti kyberšikanovania

Základná škola s materskou školou Nová Doba 482 Nižná
Nová Doba 482 Nižná, 02743
IČO: 37810120

Vypracoval: Dost'bolo.sk, s.r.o.
Člen skupiny Osobnyudaj.sk
DUETT Business Residence
Námestie osloboditeľov 3/A
040 01 Košice

Smernica o riešení podnetov kyberšikanovania

Článok I.

Úvodné ustanovenia

1. Zamestnávateľ, so sídlom Nová Doba 482 Nižná, 02743, IČO: 37810120 (ďalej len „zamestnávateľ“) v zmysle vyššie uvedeného vydáva internú smernicu (ďalej len „smernica“) za účelom úpravy postupov pri prijímaní a vybavovaní oznámení kyberšikany. Predmetná smernica obsahuje aj úpravu práv zamestnancov zamestnávateľa v súvislosti s oznamovaním a riešením podnetov v oblasti kyberšikany, o ktorej sa dozvedeli v súvislosti so svojím zamestnaním. Táto smernica je záväzná pre všetkých zamestnancov zamestnávateľa.

Článok II.

Charakteristika šikanovania a vymedzenie základných pojmov

1. Na účel tejto smernice sa šikanovaním rozumie:
 - a) správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka alebo zamestnanca školy alebo
 - b) úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.
1. Podstatou šikanovania je najmä
 - a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
 - b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
 - c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
2. Šikanovanie sa môže prejavovať
 - a) v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním alebo
 - b) v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám alebo nerešpektovaním pokynov učiteľa, jeho ignorovanie a nevhodná komunikácia s ním s prvkami šikanovania.
3. Kyberšikanou (iné názvy: kyberšikana, kybernetická šikana, počítačová šikana, angl. cyberbullying) je druh šikany, špecifický tým, že je realizovaný prostredníctvom informačných a komunikačných technológií, najčastejšie prostredníctvom internetu či mobilného telefónu. Ide o zasielanie obťažujúcich, urážlivých či útočných mailov a SMS, vytváranie dehonestujúcich stránok a blogov, prípadne zverejňovanie fotografií a videí s cieľom poškodenia identity danej osoby.

4. Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:
 - a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
 - b) agresor vystupuje často anonymne,
 - c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
 - d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
 - e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
 - f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
 - h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
 - j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
 - k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
5. Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu nebezpečného elektronického obťažovania podľa ust. § 360b zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona alebo priestupku.
6. **Obet' kyberšikanovania** – obeťou kyberšikanovania sa môže stať v podstate každý. V tomto smere nerozhoduje spoločenské postavenie, vek, pohlavie, či iné faktory. Niektoré skupiny osôb sú však v tomto smere zraniteľnejšie a kyberšikanovanie ich môže zasiahnuť vo väčšej miere s prípadnými vážnejšími následkami. Ide predovšetkým o maloletých alebo osoby, ktoré sa takémuto konaniu z akéhokoľvek dôvodu nedokážu dostatočne účinne brániť. Preto je na mieste veľmi citlivo vnímať kyberšikanu, pri ktorej sa obeťami stávajú práve tieto ohrozené skupiny.
7. **Agresor kyberšikany** – Agresorom je v tomto prípade osoba, ktorá pomocou elektronických komunikačných prostriedkov oslovuje vybranú obeť alebo viacero obetí, s cieľom ublížiť im, spôsobiť im ujmu alebo znížiť ich spoločenské postavenie. Obeť takúto komunikáciu považuje vyslovene za nepríjemnú a ubližuje jej. Obeť sa s agresorom kyberšikany vo väčšine prípadov pozná aj z reálneho života.
8. **Svedkovia kyberšikany** – Svedkom kyberšikanovania je akákoľvek osoba, ktorá sa vo virtuálnom prostredí dostane k informácii ktorou agresor obeť obťažoval. Takáto informácia môže byť vo forme chatu medzi agresorom a obeťou, urážlivých komentárov na osobu obeť alebo napríklad k zdieľanému intímnemu alebo zosmiešňujúcemu obrázku obeť, zverejnenému na internete.
9. **Nebezpečné elektronické obťažovanie** – trestný čin podľa ust. § 360b Trestného zákona „Tri roky odňatia slobody môžu hroziť tomu, kto druhú osobu úmyselne dlhodobo ponižuje, zastrašuje, neoprávnene koná v jej mene alebo spôsobuje iné podobné dlhodobé obťažovanie.“ Rovnako bude potrestaný ten, kto „neoprávnene zverejní alebo sprístupní tretej osobe obrazový, zvukový alebo obrazovo-zvukový záznam jeho prejavu osobnej

povahy získaný s jeho súhlasom, spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť alebo privodiť mu inú vážnu ujmu na právach.“

10. **Pracovnoprávnym vzťahom** je pracovný pomer, obdobný pracovný vzťah, štátnozamestnanecký pomer alebo služobný pomer.
11. **Pracovnoprávny úkon** je právny úkon zamestnávateľa alebo vydanie rozhodnutia zamestnávateľom v pracovnoprávnom vzťahu.
12. **Štátna školská inšpekcia** – plní funkciu kontroly štátu nad úrovňou pedagogického riadenia, nad úrovňou výchovy a vzdelávania a materiálno-technických podmienok vrátane praktického vyučovania v školách a školských zariadeniach, na pracoviskách praktického vyučovania a nad úrovňou činností v špeciálnych výchovných zariadeniach a školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie.
13. **Zákonný rámec** – zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov.

Článok III.

Podávanie, prijímanie, preverovanie, evidovanie a vybavovanie podnetov kyberšikanovania

1. Podat' podnet možno písomne alebo elektronicky, a to na adrese: Nová Doba 482 Nižná, 02743
2. Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä:
 - a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
 - b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
 - c) vykonáva opatrenia na zabránenie možnej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania, ak sa agresor nachádza v priestoroch školy.
3. Preverovanie a zisťovanie kyberšikany by malo prebehnúť bezodkladne, kým agresor ešte nie je dohodnutý na spoločnej výpovedi s obet'ou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili. V tomto smere treba zabezpečiť, aby obet' nebola konfrontovaná s agresorom. Následne je potrebné zabezpečiť zistenie vhodných svedkov a uskutočniť individuálne rozhovory alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami.
4. V prípadoch kyberšikany je kľúčové uchovať dôkazy takéhoto konania a to už aj pri podozrení na kyberšikanovanie. Keďže tieto útoky prebiehajú pomocou informačno-komunikačných technológií, je vhodné pri zabezpečovaní dôkazov požiadať o pomoc správcu siete alebo externého experta.

5. Následne je potrebné vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania kontaktovať:
 - a) zákonných zástupcov alebo osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo
 - b) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu prípadne zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený.
6. V rámci riešenia kyberšikany na školách je vhodné pri zisťovaní a preverovaní používať anonymné dotazníkové metódy. Počas celého priebehu je potrebné viesť písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania a pri každom rozhovore s obeťou, agresorom alebo svedkami kyberšikanovania zabezpečiť prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov.
7. Opatreniami na riešenie kyberšikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, sú najmä odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť, zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom a zaistenie bezpečia obeť.
8. Písomné oznámenie zaslané prostredníctvom pošty musí byť podané resp. zaslané v zalepenej obálke s vyznačenou poznámkou „*Neotvárať – oznámenie podnetu kyberšikany*“.
9. Zamestnávateľ je povinný prijať každé oznámenie.
10. Každé oznámenie je zamestnávateľ povinný bez zbytočného odkladu zaevidovať v na to osobitne určenej podacej knihe, t. j. v evidencii oznámení.
11. Osoby zúčastnené na riešení podnetov kyberšikany sú povinní zachovávať. Táto povinnosť trvá aj po skončení pracovnoprávneho vzťahu.
12. Pri preverovaní podnetu sa podnet posudzuje obsah oznámenia bez ohľadu na jeho označenie.
13. V prípade, ak z obsahu podnetu vyplýva, že nejde o oznámenie podľa zákona a teda na vybavenie oznámenia je príslušný iný orgán, zamestnávateľ je povinný podnet bez zbytočného odkladu postúpiť tomuto vecne príslušnému orgánu.
14. Poverená osoba spíše o výsledku preverenia podnetu písomný záznam (ďalej len ako „záznam“).

Článok IV.

Evidovanie podnetov kyberšikany

1. Zamestnávateľ je povinný najmenej počas troch rokov odo dňa doručenia podnetu viesť evidenciu podnetov. Evidencia podnetov podľa predchádzajúcej vety musí obsahovať:

- a) dátum doručenia podnetu,
 - b) predmet podnetu,
 - c) výsledok preverenia podnetu,
 - d) dátum skončenia preverenia podnetu.
2. Zamestnávateľ je povinný prijať primerané bezpečnostné a organizačné opatrenia s cieľom zaistiť úroveň bezpečnosti ochrany osobných údajov pri evidencii oznámení podľa predchádzajúceho bodu tejto Smernice.

Článok V.

Spracúvanie a ochrana osobných údajov vedených v evidencii oznámení

1. Pre potreby vedenia evidencie a riešenia podnetov, pre potreby komunikácie so zákonnými zástupcami, ako aj pre potreby komunikácie s orgánmi činnými v trestnom konaní, resp. správnyimi orgánmi, je zamestnávateľ oprávnený spracúvať osobné údaje v súlade s čl. 6 ods. 1 písm. c) NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov), resp. v súlade s ust. § 13 ods. 1 písm. c) zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len ako zákon o ochrane osobných údajov).
2. Pri preverovaní podnetu, sú osoby zúčastnené na preverovaní podnetu povinné dbať na ochranu osobných údajov v zmysle všeobecného nariadenia o ochrane údajov a zákona o ochrane osobných údajov.
3. Zamestnávateľ je povinný poučiť poverené osoby s ohľadom na rozsah práv a povinností, ktoré im vyplývajú zo všeobecného nariadenia o ochrane údajov pri spracúvaní osobných údajov.

Článok VI.

Postup pri zistení kyberšikany

1. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.
2. Ak pedagóg zistí u detí typické príznaky, musí ihneď konať. Myslieť si, že žiak z toho vyrastie, je ilúziou. Šikanovanie vyšetruje a rieši triedny učiteľ, ktorý si vyžiada informácie od všetkých vyučujúcich. Ku každému závažnejšiemu prípadu je potrebné prizvať

výchovného poradcu, prípadne špeciálneho školského pedagóga. Počínanie pedagóga má mimoriadny výchovný význam. Aby bol boj proti šikanovaniu úspešný, je potrebná zapojiť doň nielen školu, ale aj rodičov a celé okolie, ktoré žiakov obklopuje. Vyšetrovanie šikanovania býva ťažké, postupuje sa podobne ako pri policajnom vyšetrovaní, samozrejme šetrnejšie.

3. Hlavné zásady pri vyšetrovaní patologických javov:
 - a) chrániť zdroj informácií – neprezradiť ho,
 - b) prezradiť čo najmenej o tom, čo už nám je doposiaľ známe a overené,
 - c) vypočuť poškodeného, obvineného a svedkov každého osobitne a neskôr ich výpovede konfrontovať,
 - d) výsledky výpovede starostlivo zaznamenať.
4. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin:
 - a) neprekazenia trestného činu,
 - b) neoznámenia trestného činu alebo
 - c) ublíženia na zdraví.
5. V prípade, ak sa kyberšikanovanie týka maloletých – či už v pozícii agresora alebo obeť, škola by mala spolupracovať s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne. Jednou z možností je aj spolupráca školy s orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V neposlednom rade je kľúčová komunikácia s rodičmi maloletého agresora.
6. Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil šikanovania, spáchania trestného činu alebo opakovane páchal priestupky v súvislosti so šikanovaním.
7. Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť podozrenie, že žiak sa dopustil šikanovania, skutočností, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov a opatrenia, ktoré prijal.

Článok VI.

Komunikácia so zákonnými zástupcami

1. Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ by mali priebežne informovať zákonných zástupcov, o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrasovanie. Úlohou riaditeľa školy, koordinátora prevencie a triednych učiteľov je vopred preveriť

navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu kyberšikanovania na žiakov.

2. Riaditeľ školy by mal pravidelne oboznamovať s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania:
 - a) všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
 - b) zamestnancov školy príslušnej školy,
 - c) prípadne osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo
 - d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.
3. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.

Článok VII

Opatrenia na riešenie šikanovania

1. V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, budú sa používať tieto opatrenia:
 - a) Opatrenia pre obeť šikanovania:
 - i. odporučiť rodičom/zákonným zástupcom žiaka/žiačky vyhľadať odbornú starostlivosť (CPPPaP) pre žiaka aj rodičov žiaka,
 - ii. zorganizovať skupinový intervenčný program v spolupráci s CPPPaP,
 - iii. zaistiť bezpečie obeť,
 - iv. zabezpečiť informovanie a poradenstvo o šikanovaní pre zainteresované osoby.
 - b) Opatrenia pre agresorov:
 - i. odporučiť rodičom/zákonným zástupcom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť (CPPPaP),
 - i. preložiť agresora do inej triedy,
 - ii. uložiť opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 školského zákona:
 - napomenutie alebo pokarhanie triednym učiteľom,
 - pokarhanie riaditeľom školy,
 - znížená známka zo správania,
 - podmienené vylúčenie,
 - vylúčenie zo štúdia.
2. Opatrenia v mimoriadnych prípadoch (napr. naplnenie skutkovej podstaty trestného činu, resp. opakujúcich sa prípadoch):
 - a) odporučiť rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt v diagnostickom centre,

- b) oznámiť príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – oddeleniu sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,
 - c) oznámiť príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný čin naplňujúci skutkovú podstatu trestného činu.
3. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.

Článok VIII.

Úrad komisára pre deti

1. Riaditeľ školy, pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci musia dbať pri rozhovore so zákonnými zástupcami obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória. O týchto úkonoch osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.
2. Úrad komisára pre deti sa v našich podmienkach podieľa na ochrane práv detí podporou a presadzovaním práv priznaných dieťaťu podľa Dohovoru o právach dieťaťa a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Na rozdiel od ostatných orgánov ochrany práv sa komisár zaoberá výlučne právami detí.
3. Každý má právo obrátiť sa na komisára pre deti vo veci porušovania práv dieťaťa alebo ohrozovania práv dieťaťa. Dieťa má právo obrátiť sa na komisára pre deti priamo alebo prostredníctvom inej osoby aj bez vedomia rodičov, poručníka, opatrovníka alebo inej osoby, ktorej bolo dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov.
4. Komisár pre deti posudzuje okrem ostatných podnetov aj podnety v oblasti kyberšikany a jednou z možností, ako riešiť prípady kyberšikanovania, resp. zmierniť jeho následky je obrátiť sa na tento orgán. Podnety Komisárovi pre deti sa môžu týkať porušovania práv dieťaťa v škole alebo aj mimo územia školy.

Článok IX.

Záverečné ustanovenia

1. Táto smernica ako aj úplné znenie zákona je zverejnené a dostupné všetkým zamestnancom zamestnávateľa na webovom sídle zamestnávateľa: Nová Doba 482 Nižná, 02743
2. Zamestnávateľ zabezpečí informovanie všetkých zamestnancov o tejto smernici a vyhotoví o tom písomný záznam. Táto smernica nadobúda platnosť a účinnosť dňom

V Nová Doba 482 Nižná, 02743 , dňa

.....

Pečiatka a podpis štatutára